

Az érdemek mindig két oldala van – tartja a mondás. Igaz ez a Puchner család egyik kiemelkedő tagjára, Puchner Antalra is, aki egyrészt a bikali birtokai modernizációjában érdekelt felvilágosult arisztokrata, másrészt az 1848-49-es szabadságharc idején, magyar identitása ellenére, Bem József csapatainak ádáz ellenfele volt. Nehéz mérleget vonni az ellentmondásos életpályából.

A PISKI CSATA BEM JÓZSEF ERDÉLYI HADJÁRATÁNAK EGYIK FORDULÓPONTJA VOLT. A SZTRIGY FOLYÓ STRATÉGIAI JELENTŐSÉGRE SZERT TETT HÍDJÁNAK A BIRTOKLÁSÁÉRT FOLYT A HARC 1849. FEBRUÁR 9-ÉN BEM ÉS PUCHNER ANTAL SZANISZLÓ SEREGEI KÖZÖTT.

A bikali labanc:

Puchner Antal Szaniszló (1779–1852)
császári tábornok

A Puchnerék ősei Szászországban költöztek át Besztercebányára a 16. század második felében. A család generációról generációra küzdötte fel magát a társadalmi ranglétrán, és főleg kamarai tisztviselőként váltak ismertté. Puchner Gottfried Ignác, Antal apja a selmebányai bányahivatalnál dolgozott, és emellett Zólyom vármegye tisztkarában is helyet szerzett magának.

Puchner Antal Selmebányán született, Pozsonyban jogi tanulmányokat végzett, majd családi tradíciót teremtve belépett a hadseregbe. Először a nemesi testőrségben szolgált, majd lovas főhadnagyként a napóleoni háborúkban. Részt vesz a lipcsei csatában, s – már őrnagyként – az 1815-ös franciaországi hadjáratban. Később Itáliában szolgált, 1834–1840 között ő volt a Pápai államot megszálló csapatok parancsnoka. 1840-től a bécsi Udvari Haditanácsban tevékenykedett, 1846-ban pedig kinevezték erdélyi főhadparancsnoknak. E tiszténél fogva ő nyitotta meg az utolsó erdélyi országgyűlést, ahol kimondták a Magyarországgal való egyesülést.

Puchner Antal a Habsburg dinasztiahoz végtelenségig hű katonatiszt mintapéldánya volt. Hiába rendelték a magyar hadügyminiszter alá, ő magyar származása dacára Latour bécsi hadügyminiszter titkos parancsait követte. 1848. október 13-án nyíltan megtagadta az engedelmességet a magyar

kormánynak, Nagyszebenbe vonult, és az év végéig elfoglalta Erdély legnagyobb részét.

1849 elején ádáz küzdelem bontakozott ki a Bem József irányította magyar csapatok és a Puchner vezette császáriak között. Bár az utóbbi a vízaknai csatában súlyos vereséget mért a magyar honvédekre, a február 9-én megvívott piski ütközetben Bem csapatai győzedelmeskedtek.

Puchner végérvényesen kiszorult Erdélyből, és a további hadműveletekben már nem vett részt. Bécsben értékelték a főtiszt hűségét, és március 13-án előléptették lovassági tábornokká, megkapta a Katonai Mária Terézia-rend parancsnoki keresztjét, és még ez év októberében itáliai tapasztalatainak köszönhetően kinevezték Velence kormányzójának. Ezt a posztot azonban betegsége miatt már csak rövid ideig tölthette be, 1850-ben lemondott, és hazatért bikali birtokára. Az orvosi kezelések ellenére 1852. december 28-án Bécsben elhunyt. Kevéssel előbb szerzett birtokán, a maróci temetőben emelt családi kriptában helyezték örök nyugalomba.

A már sikeres pályát maga mögött tudó Puchnerben az 1830-as évek végén erősödött meg az a gondolat,

A PUCHNER CSALÁD CÍMERE

hogy megszerzett pénzét jövedelmező birtokokba kellene fektetnie. Egy udvari közvetítőtől hallott a bikali uradalomról, amelyért több mint száz ezer forintot fizetett 1841-ben. A bikali uradalom három falut: Bikalt, Köblényt és Marócot foglalta magában, a területe pedig 5663 katasztrális holdat tett ki. A magyar lakosság mellett növekvő számban éltek itt evangé-

likus németek, akik a Puchnerék idején többségbe is kerültek.

Báró Puchner Antal 1841 májusában látogatott el először Bikalra, és ekkor még a tisztartó kényelmetlen házában szállt meg. Ekkoriban ugyanis sem kastély, sem kúria nem volt egyik településen sem. A szép környezet minden bizonnyal megtetszett neki, és ekkortól kezdve évente két-három alkalommal is ellátogatott ide. Ekkor határozta el, hogy felépít itt egy kastélyt, és ezzel bizony akaratlanul is Bikal legjelentősebb mecénásává vált. Puchner Antal csak rövid ideig élvezhette a rendkívül puritán épületet, amely mára a falu legjelentősebb turisztikai vonzerejét jelentő vállalkozás központjává nőtte ki magát.

Ezek után döntse el mindenképp maga, hogy milyen ember volt Puchner Antal...

LEJEGYZETTE: DR. VARGA SZABOLCS